

ויבינו במקרא - וישב

לז, ב - אלה | תלדות יעקב יוסף בן-שבע-עשרה שנה היתה רעה את-אחיו בצאן והוא נער את-בני בלהה ואת-בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את-דבתם רעה אל-אביהם

יבטא העי"ן שב'רעה' שהקוראה כאל"ף משנה ממשמעות הכתוב, ותיבה זו חוזרת כו"כ בהמשך בצורות שונות. | יפסיק ב'זלפה' יותר מב'בלהה', כמשפט הטרחה שמפסיק יותר מתביר, שיוכן ש'נשי אביו' קאי על בלהה וזלפה, ולא על 'בני זלפה'.

לז, ד - ויבא אביו קי-אלו אהב אביהם מכל-אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם

יזהר לא לבלוע האל"ף שבתבית 'ויראו' שהקורא 'ויראו' הוא מלשון ירייה, וכ"ה לקמן יח' ו- כה'.

לז, ג - קתנת / קתנת - אם איננה נסמכת למילה אחרת הכ"ף בקובוץ, ובסמיכות היא בשוא. וכמו קתנת הפסים, קתנת יוסף וכד'. ולכא' אין בזה שינוי משמעות.

לז, כ - ועתה | לבו ונתרגלו ונשלכו באחד הברות ואמרנו תיה רעה אכלתהו ונראה מה-יקחו חלמתי

יבטא העי"ן שב'ועתה' שהקוראה כאל"ף משנה ממשמעות הכתוב, ותיבה זו חוזרת עוד בהמשך. | ב'חיה' היו"ד דגושה, וברפוי פירושו מילדת¹ ותיבה זו חוזרת על עצה לקמן פס' לג'. | יבטא הה"א שבתבית 'היו', ולא יקרא 'היו'. וכן לקמן מ, ד.

לז, כא - וישמע ראובן ויצלהו מיידם ויאמר לא נכנו נפש

'נכנו' הנו"ן [השניה] בדגש, וברפה פירושו נכה אותנו. וכע"ז בתבית 'נמכרנו' לקמן פס' כז'. וכ"ה בתבית 'איננו'² שבפס' ל' ולקמיה לט, ט.

לז, כה - וישבו לאכל-לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגו'

יפריד מעט בין 'לאכל' ל- 'לחם' שלא יבלע הלמ"ד, ומחמת המקף הרבה נכשלים בזה. | יבטא האל"ף שב- 'וישאו' ולא יקרא 'וישו'. | 'באה' מלרע, שהוא הווה ולא עבר.

לז, כט - וישב ראובן אל-הבור והנה אין-יוסף בבור ויקרע את-בגדיו

יבטא העי"ן שב'ויקרע' שלא ישנה ל'ויקרא', וכ"ה לק' לד'.

לז, לה - ויקמו כל-בניו וכל-בנותיו ויגמלו וימאן להתנחם ויאמר קי-אחד אל-בני אכל שאלה נבך אתו אביו

יפסיק מעט ב-'אבל', ובלא"ה יובן שיורד למקום שנקרא 'אבל שאלה', והאמת שירד לשאול כשהוא אבל, וכמבואר בת"א וביב"ע ומרש"י עי"ש.

לט, לז - וידבר אליו כדברים האלה לאמר בא-אלי העבד העברי אשר-הבאת לבני לזחק בן

יפסיק ב'לנו' יותר מבהעברי' כמשפט הטרחה שמפסיק יותר מתביר, ולולי ההפסקה יובן מקריאתו שהיא אומרת לבעלה שהוא הביא אותו בשביל שיצחק בה, וכאן כונתה שהנער שהבאתו הוא בא לצחק בי מעצמו, וכמו שפרש"י³.

לח, כא - וישאל את-אנשי מקמה לאמר אנה הקדשה הוא בעינים על-הדרך ויאמרו לא-היתה בזה קדשה

יזהר לא לבלוע האל"ף שבתבית 'וישאל', שהקורא 'וישאל' משנה משמעות לפועל 'ישאל'⁴, וכ"ה לקמן מ, ז.

לח, כד - ויהי | כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר ונתה תמר פלטה וגם הנה תרה לזנוגים ויאמר יהודה הוציא אותה ותשרף

יבטא הה"א שב'הרה' שלא ישנה ל'ארה' שהוא לשון קללה וכ"ה בפס' הבא. | הוא"ו שב'ותשרף' בשוא ולא בפתח כמו ב'יהי' 'ויגד' ו'ויאמר' קודמיה, ומשנה מעבר לעתיד.

מ, יג - בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשו ויהיבך על כנף ונתת כוס פרעה בידו כמשפט הראשון אשר היתה משקהו

'ראשך' מלעיל ולק' יט 'ראשך' מלרע, וסימנך שכאן ראשו עלה לעילא ושל שר האופים ירד למטה. | הכף ב'כמשפט' בפתח ולא בשוא. ובשניהם אין שינוי משמעות.

למנחה של שבת - מא, א - ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על-הנר

יבטא העי"ן שב'ופרעה' שלא יקרא 'ופרה'. ותיבה זו חוזרת עצמה עוד כו"כ פעמים בהמשך. | יש טועים ונותנים את עצירת האתנח ב'חלם' וע"י כך נשמע מקריאתו שבסוף התקופה של השנתיים ימים שבה פרעה חלם אז הוא עמד על היאור [ולא בחלום].

מא, ט - וידבר שר המשקים את-פרעה לאמר את-חטאי אני מזכיר היום

יפריד בין התיבות 'שר המשקים' שלא יקרא 'שרמשקים' וממש כע"ז גם בשר האופים ושר הטבחים דלקמיה.

רמזים בטעמים - לז, ב - והוא נער את-בני בלהה ואת-בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את-דבתם רעה אל-אביהם

'נער' ברביע שהוא לשון רובץ, לרמז למה שאמרו חז"ל והוא ברש"י כאן שיוסף השפיל עצמו לקרב את בני השפחות. | 'יוסף' בתביר שהוא לשון שבירה, לרמז ששבירה היתה לו בהבאת דבה זו, וכמו שפרש"י כאן שבכל מה שהביא דבה עליהם לקה עי"ש.

¹ ואף שהורגלנו שהוא 'יולדת', ואכן כך הוא בלשון חז"ל כיומא רפ"ח ועוד, אך בלשון מקרא פירושו 'מילדת' וכריש שמות 'כי חיות הנה'.

² אך האירני הרה"ג אריאל רחמים שליט"א שב - 'איננו' אין שינוי משמעות בחסרון הדגש, שכן גם בגוף ראשון הוא דגוש כמו בירמיה מד, טז.

³ ואף שלעיל פס' יד אמרה לאנשי ביתה 'ראו תביאו לבנו איש עברי לצחק בנו' ושם בודאי פירושו שאמרה להם שבעלה הביאו כדי שיצחק בנו, מ"מ שם דברה עם אנשי ביתה על בעלה, אך כאן היא מדברת עם בעלה בעצמו ולא יתכן שתדבר אתו בגנותו [שהביאו כדי שיצחק בה] תוך כדי שהיא מבקשת את עזרתו.

⁴ וכמו בפרשת התוכחה (דברים כח, מ) פי' ישל ויגד.